

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

PREDIKCE VÝVOJE ČESKÉ EKONOMIKY

V ROCE 2024 A 2025

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR
LISTOPAD 2024

SHRNUTÍ

Aktualizovaná predikce Svazu průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) odhaduje růst reálného HDP České republiky pro letošní rok ve výši 1,2 %, pro rok 2025 pak 2,7 %. Dosavadní výsledky a aktualizované odhady ukazují pomalejší a mírnější oživení tuzemské ekonomiky, než bylo očekáváno v loňském roce. Situace mezi odvětvími a firmami je diferenciována, a byť u mnoha firem vidíme odhodlání s výzvami dále bojovat, je současný odhad nadále spojen s řadou rizik směrem dolů od dalšího zpomalení ekonomického výkonu EU či Německa a přetrvávajících nejistot spojených s pomalejším oživováním celkové poptávky až po geopolitické konflikty ovlivňující zahraniční obchod. Predikce vychází z veřejně dostupných dat, indikátorů, průzkumů či šetření SP ČR a odhaduje vývoj základních faktorů a ukazatelů. Odhady byly provedeny a vycházejí z dat dostupných k 23. říjnu 2024. Přílohou predikce a jedním ze vstupů finálních odhadů je společné šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky za 3. čtvrtletí roku 2024 (Příloha 2).

Martin Jahn

viceprezident SP ČR
a předseda ET
pro hospodářskou politiku

„Na výsledcích české ekonomiky je patrné pouze velmi mírné oživení, navíc pomalejší, než se očekávalo. Makroekonomickou predikci pro letošní rok jsme revidovali směrem dolů - růst reálného HDP ČR pro letošní rok odhadujeme maximálně kolem 1,2 %, pro příští rok 2,7 %. Jedním z důvodů jsou negativní výsledky průmyslové produkce, která letos za prvních 8 měsíců poklesla a za celý rok se bude pohybovat v záporných desetínách. Očekávání podniků nejsou příliš optimistická ani pro nejbližší měsíce, zejména pak v sektorech jako hutnictví, slévárenství, stavebnictví či strojírenství.

Nechceme ale být negativní. Máme zde firmy a sektory, kterým se stále daří. Pozitivní výsledky a zakázky vidíme například u finálních výrobců automotive, ve farmaceutickém průmyslu, ve výrobě počítačů, elektronických a optických zařízení či ve výrobě ostatních dopravních prostředků. Pokud chceme dále růst, musíme pro to vytvářet podmínky. Pro energeticky náročné sektory potýkající se v mezinárodním srovnání s vysokými cenami energie je třeba tuto konkurenční nevýhodu ČR zmírnit. Pro zajištění vyšší přidané hodnoty firem musí být funkční podpora aplikovaného průmyslového výzkumu, například ve formě atraktivních daňových odpočtů na VaV, podpůrných programů či podmínek spolupráce s výzkumnými organizacemi. ČR musí být také aktivní v jednáních o realistických regulacích a klimaticko-energetických cílech. Příkladem může být potřeba přehodnocení emisních cílů CO2 pro automobily s ohledem na reálný vývoj, kde na místo pokut je třeba peníze investovat.

Celková poptávka zůstává poměrně slabá. Souhrnný ekonomický výkon České republiky včetně služeb by nicméně mohl být do určité míry povzbuzen pokračující spotřebou domácností i vlády či celoevropským částečným oživením.“

- ➔ Odhad růstu reálného HDP ČR revidujeme pro letošní rok na 1,2 % (oproti jarní predikci 1,6 %) s tím, že i tato hodnota patří ve srovnání s dalšími predikcemi mezi optimističtější a je zatížena riziky směrem dolů. Příští rok očekáváme mírné oživení okolo 2,7 %.
- ➔ Průmysl se vlivem slabé poptávky a strukturálních potíží ocitá v útlumu, příští rok by ale mohl opětovně mírně vzrůst cca o 1,8 %.
- ➔ Dříve očekávané oživení a optimistické hodnoty se odkládají a korigují směrem dolů v ČR i v EU. Česká a evropská ekonomika zůstává velmi křehká a nejbližší výhled ekonomického růstu tak představuje spíše nižší kladné hodnoty s riziky pro konkurenceschopnost firem bez větších signálů výraznějšího oživení.
- ➔ Investice by se měly letos nakonec zvýšit pouze velmi nepatrně (cca o 0,5 %), napřesrok predikujeme růst o 3,4 %. V ekonomice lze nalézt několik pozitivních impulsů a větších plánovaných investic. Odhad je

nicméně korigován nejistotami firem ve výhledu ekonomiky odrážejících se v opatrnosti plánování investic.

- ➔ Nezaměstnanost v ČR zůstává velmi nízká, nadále je ze strany řady firem pociťován nedostatek kvalifikované pracovní síly.
- ➔ Poslední vývoj spotřebitelské inflace, ale také výhled cen vstupů a výstupů firem, svědčí o postupném obnovení cenové stability.
- ➔ Povodně by i přes značné škody neměly mít výraznější makroekonomický dopad na celkový HDP. Celkový efekt by mohl po započtení oprav a obnov dlouhodobého majetku HDP v účetním pojetí v příštím roce velmi nepatrně zvýšit.
- ➔ V současné ekonomické situaci panuje řada nejistot budoucího vývoje, která může snížit hospodářský výhled směrem dolů. Jedná se např. o hrozbu dalšího zpomalení ekonomik EU či o geopolitické konflikty.

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY, SOUVISLOSTI A KAPITOLY ODHADU VÝVOJE EKONOMIKY

HLAVNÍ PŘEDPOKLADY, FAKTORY, RIZIKA DOMÁCÍ EKONOMIKY

Česká republika, ale i další země EU se v posledních letech potýkají s hospodářskou stagnací nebo velmi slabým ekonomickým výkonem. Přetrvávající **poměrně slabá poptávka, nedostatek zakázek firem v průmyslu a nízké investice** firem jsou patrné z řady ukazatelů od kvartálních šetření SP ČR a ČNB (viz Příloha 2) mezi nefinančními podniky, konjunkturálních průzkumů až po index nákupních manažerů. Situace je o to složitější, že tímto vývojem prochází celý kontinent, včetně našich hlavních obchodních partnerů.

Posledních pět let podniky nejprve zažily covidovou a posléze energetickou krizi spojenou s mj. dvouciferným nárůstem inflace. Objevily se i další **překážky v podobě nových regulací či omezených dodavatelských řetězců**. V současnosti se již nelze spolehnout na automatickou dostupnost klíčových surovin, jak se nedávno ukázalo (mezi jinými) na příkladu zhoršení bezpečnosti v Suezském průplavu. **Napjatý geopolitický vývoj** a hrozící (Jihočínské moře) či dokonce již probíhající konflikty (Ukrajina, Blízký Východ) se nezdá náhodně nacházet v klíčových obchodních uzlech a mohou ohrožovat dodávky strategických surovin. Situaci nepomáhá ani současný **nejistý vývoj světových ekonomik** – od Evropy přes USA až po zpomalení hospodářského růstu v Číně, či nárůst protekcionismu.

Tuzemské firmy se navíc potýkají se **strukturálními problémy** v podobě vysokých cen energie v porovnání se sousedními zeměmi a ostatními regiony, často až neúnosnou administrativní zátěží. Také ale s nedostatkem kvalifikované pracovní síly, přechodem na nové povolovací procesy a v neposlední řadě s nedostatečnou podporou výzkumu a vývoje. Firmám nepřispívá ani nepředvídatelnost v opatřeních s dopadem pro firmy, například poslední konsolidační balíček nebo postupy při sestavování státního rozpočtu mimo jiné v problematice podpory obnovitelných zdrojů. Restriktivně působila také měnová politika s vyššími úrokovými sazbami a tím vyššími náklady na financování.

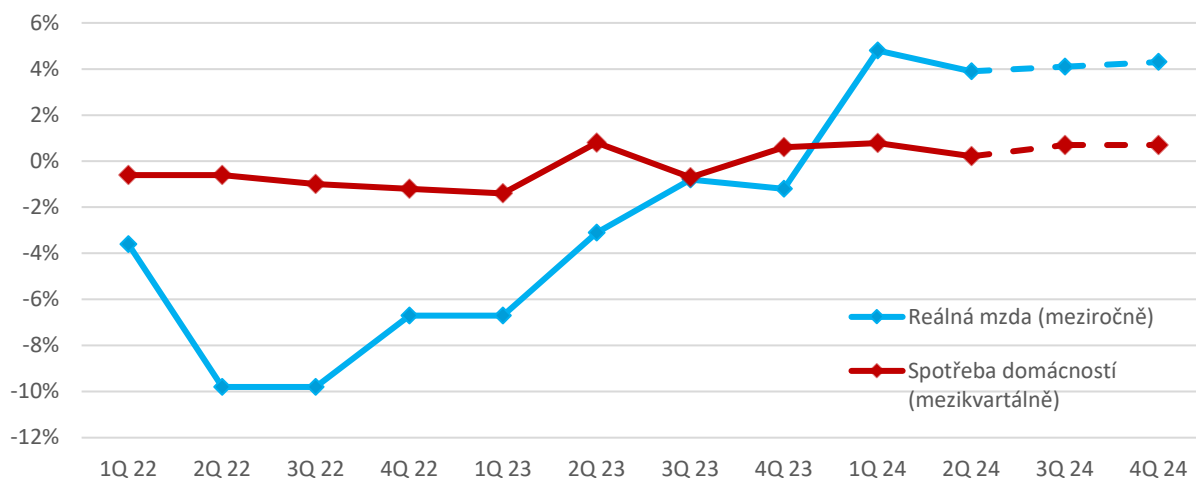
Všechna tato rizika se propisují do aktuální, nepříliš příznivé ekonomické nálady a chuti investovat. Ačkoliv očekáváme postupné, byť mírné, zlepšení hospodářské situace, výčet rizik je poměrně široký. Nelze proto vyloučit případnou budoucí revizi výsledků směrem dolů.

VÝDAJE NA KONEČNOU SPOTŘEBU DOMÁCNOSTÍ

V následujících měsících očekáváme **pokračující růst spotřeby domácností**. Tento trend lze pozorovat již od závěru loňského roku z mezičtvrtletní dynamiky spotřeby dle ČSÚ, ale také v soustavném nárůstu maloobchodních tržeb od loňského října. Jak ukazuje níže uvedený graf, zvyšující se spotřeba pozitivně koreluje mj. s obnoveným růstem reálné mzdy, která letos v prvních dvou čtvrtletích meziročně vzrostla cca o 4 %. To bude pokračovat i v následujícím roce.

Dle dosavadních výsledků i dle naší predikce by **nominální mzda měla letos i příští rok nadále růst rychleji než míra inflace**. V soukromém sektoru se odhady růstu v letošním i příštím roce pohybují okolo 5 %, dále pak minimální mzda má na rok 2025 vzrůst na 20 800 Kč (tj. o 1 900 Kč, resp. o 10,1 %). Přidáno v průměru o 1 400 Kč by měli dle návrhu státního rozpočtu na příští rok dostat i státní zaměstnanci ve většině platových tříd, pro nejhůře placené se jedná o nárůst až 12 %.

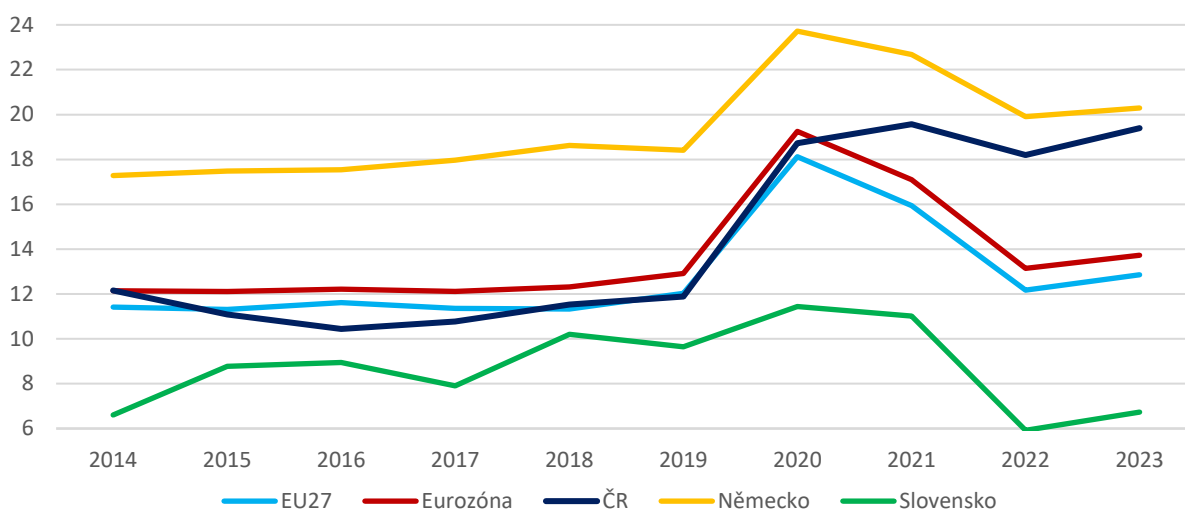
Graf 1 – Vývoj reálné mzdy a spotřeby domácností

Zdroj: ČSÚ, vlastní graf

Postupné zvyšování kupní síly je patrné také z **meziročního růstu nových bankovních úvěrů pro domácnosti**, jež za první letošní půlrok meziročně vzrostlo o 37 % a je zřejmě podporováno také **snížením nákladů na financování z důvodu postupného uvolňování měnové politiky ČNB**. Odezněly do jisté míry také **omezení a vysoké nejistoty z dob covidové a energetické krize**. Spotřeba tedy roste, nicméně její dynamika je pomalejší, než bylo původně očekáváno. Jedním z důvodů je **přetrvávající vyšší míra opatrnosti českých domácností vyvolaná mj. nejistotami posledních let a přetrvávající vysoký sklon k úsporám**. Míra úspor v poměru k příjmu se po roce 2019 zvedla z hodnot okolo 10-12 % až k téměř 20 % a na rozdíl od průměru EU27 či eurozóny nedošlo k výraznější korekci po covidovém období. Právě vyšší míra úspor v ČR (ale v menší míře také v EU) svědčí o nižším celkovém optimismu a pomalejším oživování. Dle dat ČSÚ se prozatím i za letošní 2. čtvrtletí pohybuje míra úspor ve výši 18,7 %, což je mj. patrné z níže uvedeného grafu.

Graf 2 – Míra úspor domácností v mezinárodním srovnání (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní graf

Přetrvávající pesimistický/opatrnostní sentiment domácností a obavy ze zhoršení finanční situace dokládají také konjunkturální průzkumy ČSÚ. Firmy v průmyslu, který tvoří cca 28 % hrubé přidané hodnoty

v ekonomice, pak hlásí jak v indexu nákupních manažerů, tak např. ve kvartálních šetřeních SP ČR a ČNB soustavné oslabování zakázek či jejich výhledu do následujících měsíců. Finální hodnoty průmyslových zakázek za prvních 8 měsíců letošního roku přesto dopadly o něco příznivěji, zvýšily se o 3,7 %. Po očištění o cenové vlivy se ale stále jedná o reálnou stagnaci.

Nárůst spotřeby za letošní rok lze očekávat v hodnotě 2 %, v příštím roce by tento trend mohl mírně zesílit na 3 %.

Pozitivní vývoj bude dále podporován zvýšením reálných mezd a postupným byť dílčím ekonomickým oživením. Dynamiku nárůstu budou ale mírnit přetrvávající nejistoty a poměrně vysoký sklon k úsporám českých domácností v evropském porovnání.

SPOTŘEBA VLÁDNÍCH INSTITUCÍ

Růst spotřeby vládních institucí v letošním roce mírně zpomalí, a to zejména kvůli dopadům tzv. konsolidačního balíčku. Dynamika platů zaměstnanců vládních institucí bude letos prozatím nižší a také se vyčerpá efekt zvýšených výdajů ve zdravotnictví a školství po příchodu ukrajinských uprchlíků. Na druhou stranu se ale zvýší objem výdajů souvisejících se zvýšením platu učitelů na min. výši 130 % průměrné hrubé mzdy (byť z důvodu předchozí inflace se nejedná o výrazný reálný nárůst) a dochází i k navýšení výdajů na obranu.

V roce 2025 by měla vládní spotřeba dále odrážet pokračující konsolidaci a snahu o snižování schodků státního rozpočtu. Vzhledem k tzv. volebnímu roku však neočekáváme výraznější snižování tempa růstu spotřeby.

V letošním roce očekáváme dynamiku růstu na hodnotách okolo 2,6 %. V příštím roce se spotřeba vlády zvýší cca o 2,4 %, vyšší dynamiku budou stále limitovat dopady konsolidačního balíčku.

HRUBÝ FIXNÍ KAPITÁL („INVESTICE“)

V loňském roce rostly investice do fixního kapitálu poměrně solidním tempem (+2,7 %) a firmy samotné naznačovaly v průzkumech či v kvartálních šetřeních, že mají poměrně vysokou ochotu dále navyšovat investiční aktivitu. To vycházelo i z předchozích let celkově slabší investiční aktivity a s potřebou investovat k zajištění dalšího růstu. **Počátkem letošního roku však nastal obrat v podobě zmírnění investiční aktivity a očekávání odrážející několik faktorů – od slabého ekonomického růstu a poptávky přes mezinárodně vysoké ceny energie po přetrvávající nejistoty ohledně budoucího vývoje.** Tyto faktory ovlivní výsledky investic v letošním roce.

Firemní investice ostatně v prvním čtvrtletí meziročně (-0,7 %) i mezičtvrtletně (-1,8 %) poklesly, a ačkoliv hodnoty ve 2. čtvrtletí ukázaly opětovnou růstovou dynamiku, nejedná se o tak výrazný investiční sentiment, jak se mohlo zdát zkraje minulého roku.

Mezi důvody pesimističtějšího sentimentu se řadí především **slabší než očekávaný růst ekonomiky nejen u nás, ale i v rámci celého kontinentu.** Konfederace evropských zaměstnavatelů BusinessEurope¹, jejíž je

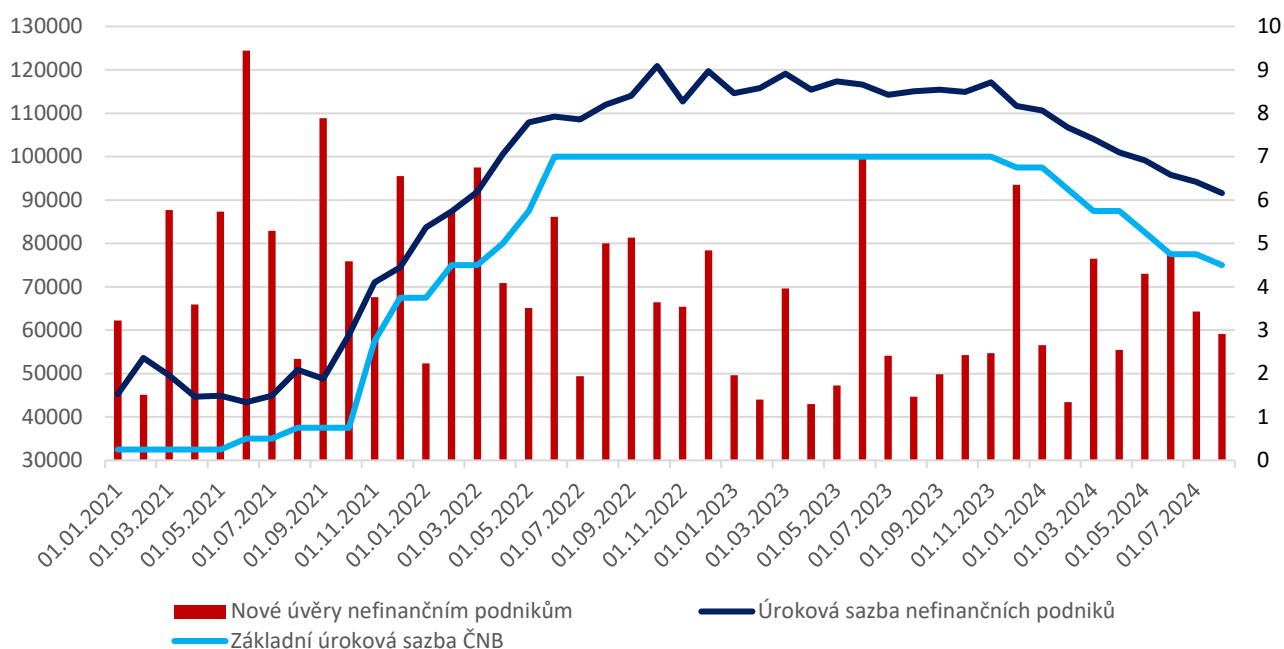
¹ https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/reports_and_studies/2024-11-04_autumn_economic_outlook_2024_final_2.pdf

SP ČR součástí, očekává letos v eurozóně v podstatě minimální hospodářský růst (0,8 %), jen o trochu lepší oproti předchozímu roku. Obavy přináší také další **zpomalování německé ekonomiky**, hlavního obchodního partnera ČR. Průzkum Evropské komise mezi firmami z letošního června² pak poukazuje na **slabé zakázky a negativní očekávání zejména průmyslového odvětví pro nejbližší měsíce**. To koresponduje i s ukazatelem Index nákupních manažerů ve zpracovatelském průmyslu, kde je mezi podniky v tuzemsku i v eurozóně patrný soustavný pokles produkce i nových zakázek. **Řadě firem stoupají náklady. Kvůli slabé poptávce je nejsou schopné plně promítnout do cen konečných produktů a snižují se jim marže.** Tato situace v kombinaci se sníženou důvěrou v budoucí zlepšení situace limituje i možnosti investovat.

Poslední kvartální šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky jasně naznačuje očekávání firem směrem k nižší investiční aktivitě. To je poměrně značný obrat oproti dřívějším růstovým výsledkům a dokládá narůstající pesimismus v době strukturálně stagnující či jen slabě rostoucí ekonomiky. Právě delší dobu trvající slabší celková dynamika průmyslu spojená s řadou nejistot odrážející se například v ekonomické náladě vede k další opatrnosti při plánování investic. Kvartální šetření navíc bylo provedeno v době, kdy řada firem připravuje či začíná připravovat investiční plány na příští rok. **I přes prorůstové faktory uvedené v této kapitole je tak odhad vývoje investic rizikový. Rozdíly jsou samozřejmě mezi firmami, ale současný ekonomický vývoj či zakázky pro nejbližší měsíce potvrzuje pokles výroby a zakázek v oblastech spojených s investiční aktivitou, jako je sektor strojírenství.**

Nadále však věříme, že **existují pozitivní faktory, které budou investice stimulovat.** Kromě dílčího hospodářského oživení povzbudí domácí i evropskou investiční aktivitu do určité míry i čerpání prostředků z evropských fondů. Postupně by se mohly začít projevovat nižší náklady na financování v důsledku zmírnění měnové politiky ČNB. Ostatně za první polovinu letoška již meziročně vzrostl počet nových bankovních úvěrů u nefinančních podniků o 7,7 % (nicméně čistě za zpracovatelský průmysl se úvěry za stejné období snížily o 0,5 %) a za příznivějších podmínek by se mohl opět zvyšovat investiční apetit.

Graf 3 – Vývoj úrokových sazeb (v %) a nových úvěrů nefinančním podnikům (v mil. Kč)

Zdroj: ARAD ČNB, vlastní graf

² https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/fde597f6-e96b-4e71-8b91-dc360f86e05f_en?filename=bcs_2024_06_en.pdf

V příštím roce očekáváme pokračování trendu mírného hospodářského růstu a další uvolnění měnové politiky napříč kontinentem i např. ve Spojených státech. **Lepší podmínky pro rozvoj jsou predikovány nejen ve službách, ale i v sektoru stavebnictví a do jisté míry i v průmyslu. Výsledky také opticky zlepší dosavadní nízká srovnávací základna, včetně bohužel té letošní. Pomohou také konkrétní soukromé investice, jako je například projekt onsemi.**

Celková dynamika investic se letos a v příštím roce nepatrně zvýší i vlivem nedávné živelné pohromy. Přímé dopady v podobě oprav infrastruktury, bytového fondu apod. se mohou odrazit zejména v sektoru stavebnictví a dalších navazujících odvětví. Pokračovat by měla výstavba dopravní infrastruktury, kde byly navýšeny prostředky ze státního rozpočtu. Otázkou zůstává, zda dostatečně a podaří-li se realizovat veškeré plánované stavby.

Z výše uvedených důvodů očekáváme letos jen mírné zvýšení investic, zhruba o 0,5 %, v dalším roce predikujeme odložený, dříve očekávaný růst investic o 3,4 %. S ohledem na vývoj v posledních letech či na aktuální výzvy v ekonomice ale potřebuje česká ekonomika výraznější oživení investic.

Zároveň při modelování predikce makroekonomickými faktory jako další celkové oživení ekonomiky, pokles úrokových sazeb, čerpání evropských dotací, výstavba dopravní infrastruktury, některé větší investice firem apod., indikovaly výsledky růstu investic kolem 4 %. S ohledem na realitu zakázek v průmyslu, trvající nejistoty na trzích, výsledky našich šetření a konzultace s některými firmami v době přípravy investičních plánů firem jsme tento odhad korigovaly směrem dolů právě na hodnotu 3,4 %. Ke konci roku možná bude potřeba odhad dále revidovat dle skutečného vývoje ekonomiky..

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Česká republika je velmi silně obchodně propojena s Evropou. Do zemí na tomto kontinentu směřuje 90 % našeho exportu, do EU27 80 % a do samotné eurozóny 65 %. O provázanosti svědčí mj. i to, že bezprostředně sousední státy jsou cílem okolo 50 % exportu a samostatnou kapitolou je samozřejmě Německo, kam směřuje celá třetina všech českých výrobků.

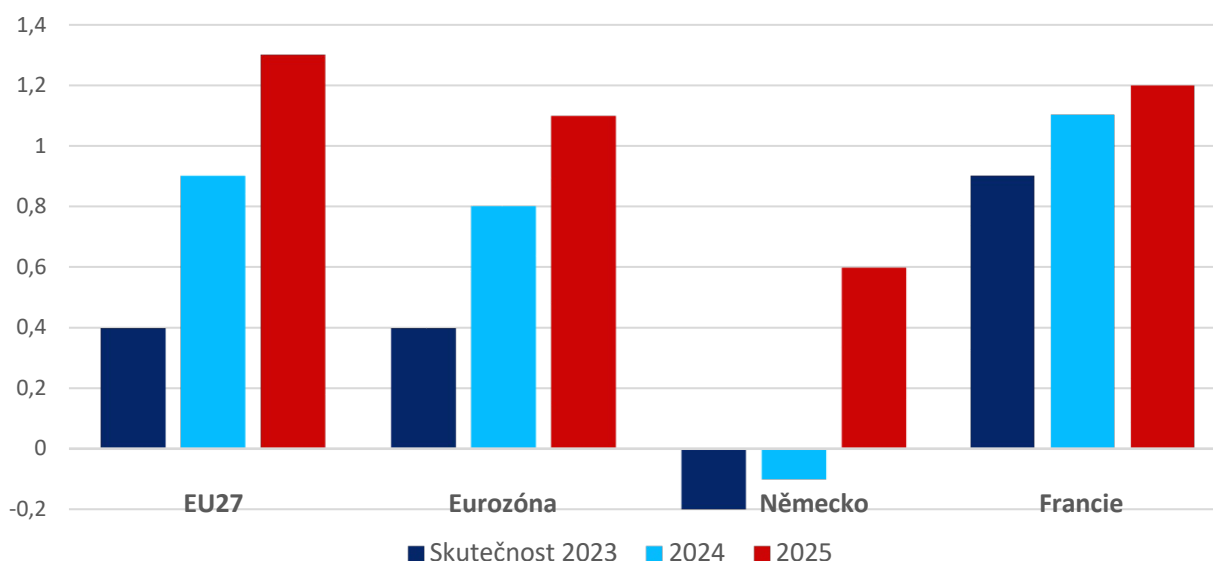
Kondici a výhledu českého exportně založeného hospodářství v první řadě nepomáhá současný stav evropské, zejména pak německé ekonomiky. Spolková republika se v podstatě pohybuje na hraně poklesu a stagnace a bohužel se neliší ani nejbližší výhled, kdy i (nej)optimističtější makroekonomické predikce pro letošní rok počítají s růstem HDP v nízkých desetinách procenta (0,1 - 0,3 %) s dodatkem vysoké míry rizika poklesu. Zároveň přední německé instituty (IFO a Kielský institut) v září zhoršily výhled vývoje německé ekonomiky na letošní rok a jejich odhady se pohybují mezi 0 % až -0,1 %. Podle predikce německé vlády se HDP letos sníží dokonce o 0,2 %. Ještě horší jsou výsledky německé průmyslové produkce a celková nálada v tomto odvětví. Německo má silnou ekonomickou základnu spojenou s vyšší přidanou hodnotou, ale v posledních dvou letech je jasně patrné ochlazení její dynamiky.

Úspěch významné části německých firem a de facto i prosperita německé ekonomiky byla kromě podnikavosti a dobře zacílené investiční a obchodní aktivity v minulých letech založena i na několika pilířích v podobě relativně nízkých cen energie, levných vstupech a otevřené globální ekonomice. Všechny tyto pilíře jsou v poslední době v ohrožení – od vysokých cen elektřiny či plynu v globálním porovnání až po např. nárůst protekcionismu ve třetích zemích. Německá ekonomika se navíc v posledních letech potýká s podinvestováním infrastruktury a – což je příznačné pro EU jako celek – se soustavným nárůstem regulační zátěže.

Ačkoliv je vývoj našeho exportu v letošním roce prozatím příznivý (to dokládají pozitivní hodnoty exportu ze statistik za leden až srpen) a držíme si svou pozici na zahraničních trzích včetně Německa (což není snadné), tak výsledky v Německu se logicky odráží do jisté míry na výsledcích našeho průmyslu.

V Evropě jako takové pak dochází pouze k pomalému ekonomickému oživení, které je navíc slabší oproti původním výhledům. Například podzimní predikce BusinessEurope snížila odhad letošního růstu HDP v EU z 1,2 % na 0,9 % a pro rok 2025 z 1,8 % na 1,3 %. Nicméně v rámci další diskuze ekonomických zástupců z průmyslových svazů napříč Evropou se zároveň ukazuje, že odhad růstu na rok 2024 je horší než původní očekávání. V Německu se predikuje opětovný mírný pokles a v eurozóně velmi mírný růst okolo 0,8 %. Ani rok 2025 nebude pro EU a eurozónu ve znamení výraznějšího oživení, jak je patrné z níže uvedeného grafu.

Graf 4 – Predikce hospodářského růstu v EU a vybraných zemích

Zdroj: Business Europe Outlook, Kielský a IFO institut, vlastní graf

Ačkoliv hospodářský vývoj zůstává pomalejší, přeci jenom se ale očekává další, byť slabé, zlepšování ekonomického výkonu, což by mohlo povzbudit také náš zahraniční obchod. Ostatně již nyní dochází k meziročnímu růstu exportu v rámci ČR. Balance zahraničního obchodu byla doposud v letošním roce výrazněji v plusu a celková obchodní bilance za leden-srpen zaznamenala přebytek 165,9 mld. Kč (meziročně nárůst o 101,5 mld. Kč).

Špatnou zprávou ale je, že právě v průmyslu, jakožto klíčového odvětví pro náš export, firmy napříč členskými státy prozatím nepředpokládají výraznější oživení. Nejvýznamnějším rizikem tedy zůstává zhoršení výhledu ekonomického růstu v EU či v Německu a pokračování nepříznivé situace v evropském průmyslu. Určitou, dosud nejasnou, hrozbou, je také zvyšující se napětí na Blízkém východě, které může vyústit v rostoucí ceny ropy a námořní dopravy (v tomto případě se již částečně děje), což negativně ovlivní mezinárodní obchod.

V letošním roce očekáváme růst vývozu o 1,3 % a mírnější tempo růstu dovozu o 0,3 %, jež bude do jisté míry korelovat se stavem domácí poptávky. V dalším roce by růst vývozu, ale také dovozu, mohl zrychlit až na 3 %. Klíčovými faktory bude zlepšení ekonomické situace - a tedy i poptávky – u našich hlavních obchodních partnerů. Očekávaná vyšší spotřeba tuzemských domácností zároveň zvýší dynamiku dovozu.

PRŮMYSLOVÁ PRODUKCE

„Český průmyslový sektor nadále čelí mnoha překážkám. Jeho výkon je limitován slabší než původně očekávanou ekonomickou dynamikou napříč Evropou, která se promítá i do nižší ochoty investovat a tím do souvisejících zakázek firem. To je zřejmé z mnoha ukazatelů – od společného šetření SP ČR a ČNB až po Index nákupních manažerů. Řada firem zejména z energeticky náročných sektorů se musí vypořádat se zhoršujícím se trendem výroby či zakázek, který u některých sektorů trvá přes dva roky a jejich pozitivní sentiment klesá. Situaci dále nepomáhají ani současné vyhlídky německé ekonomiky, našeho hlavního obchodního partnera, jehož letošní ekonomický růst se nakonec bude zřejmě pohybovat kolem nuly,“ přibližuje Bohuslav Čížek.

„Ačkoliv je poptávka z pohledu firem slabá, pohybuje se letos hodnota zakázek dle ČSÚ v kladných číslech. Tomu pomáhá například zvyšování reálné mzdy či očekávaný mírně příznivější výhled české i evropské ekonomiky. Výkonu tuzemského průmyslu by v posledních měsících roku mohla pomoci (a do kladných čísel jej dostat) také nižší srovnávací základna a výsledná letošní produkce by se mohla pohybovat kolem nuly. Bohužel dosavadní výsledky naznačují, že to bude spíše ze spodu – tedy s mínusem. V příštím roce by mohlo dojít k mírnému růstu,“ doplňuje Bohuslav Čížek.

Výsledky průmyslové produkce odráží nepříznivý stav ekonomiky u nás i v zahraničí. V minulém roce odvětví jako celek pokleslo o 0,8 %, prvních osm měsíců letošního roku (leden - srpen) dále pokleslo o 1,3 %. Snižující výkon odráží déletrvající útlum řady odvětví jako je například sklářství, těžební aktivity, výroba základních kovů a kovových konstrukcí, ale například i ve strojírenství. Příliš silné růstové kondici se nyní dle výsledků ČSÚ netěší ani pro Česko klíčový sektor výroby motorových vozidel. A to navzdory poměrně solidní výrobě a meziročnímu nárůstu tuzemské výroby osobních vozidel za období od začátku roku do konce září (dle dat AUTOSAP se jednalo o meziroční nárůst 7,8 %). Automobilový sektor zároveň prochází náročnou transformací a čelí ve střednědobém horizontu řadě nejistot spojených se skokovým zvýšením emisních cílů od roku 2025, narůstající konkurencí elektromobilů z Asie, nenaplněním očekávání na straně poptávky apod.

Nejistoty a související problémy však dopadly na průmyslové odvětví jako celek. **Jedna z hlavních bariér potenciálního růstu českých firem, nedostatečná poptávka, je již více než dva roky patrná vedle dříve zmíněných ukazatelů (např. Index nákupních manažerů) i ze společných šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky. Aktuální šetření (3. čtvrtletí 2024) stále predikuje pokles zakázek na 3-6 měsíců.** Ačkoliv hodnota nových průmyslových zakázek dle ČSÚ za období leden-srpen naznačuje příznivější, kladná čísla (růst o 3,7 %), po očištění o cenové vlivy se stále jedná o velmi mírný růst lehce nad 1 %. Změna dosavadního trendu zatím není patrná, což se promítá i do klesající ochoty investovat (viz kapitola výše).

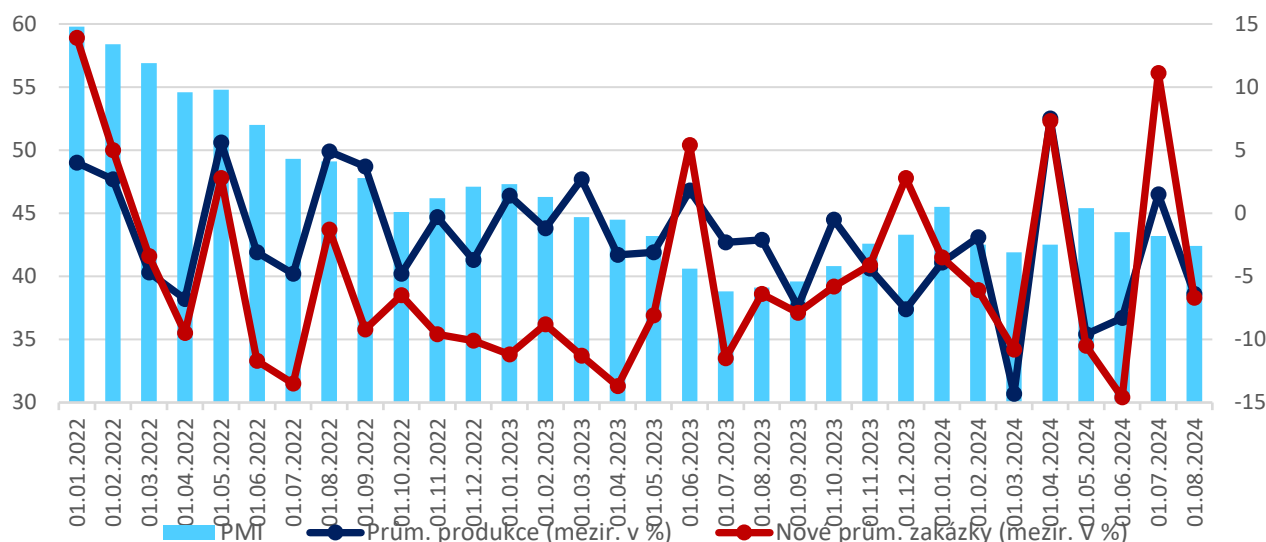
Další překážky jsou do určité míry celoevropského rázu, například vysoké ceny energie pro průmyslové výrobce oproti jiným regionům (USA, Asie apod.)³, problémy s nabíráním kvalifikovaných pracovních sil a celkově neustále stoupající regulační zátěž. Podnikům samozřejmě nepomáhá ani zpomalení světové ekonomiky a obecný nárůst protekcionistických opatření jako jsou mj. podpůrné programy v USA a hrozba zavedení cel na evropská auta na čínském trhu.

Výsledkem je dlouhodobější oslabování výkonu celoevropského průmyslového odvětví, které se podepsalo i na chatrném růstu ekonomiky, což je patrné zejména v Německu. Níže uvedený graf jasně prokazuje

³ České firmy se bohužel potýkají s vysokými cenami energie i oproti sousedním státům. Vliv na to mají mj. i poplatky za obnovitelné zdroje energie, které např. stát firmám v Německu odpouští.

soustavné snižování kondice německého průmyslu, ať už z pohledu slabé průmyslové produkce a oslabování zakázek (v meziročním pojetí v %). Pozitivní nejsou ani výsledky předstihového ukazatele Indexu nákupních manažerů ve zpracovatelském průmyslu (Germany Manufacturing Index, hodnoty pod úrovní 50 body značí pokles oproti předchozímu měsíci), který například v září 2024 klesl dále na 40.6 bodů - nejnižší hodnotu v tomto roce. Průzkumy ukazují pokračující tržní nejistotu a neochotu investovat.

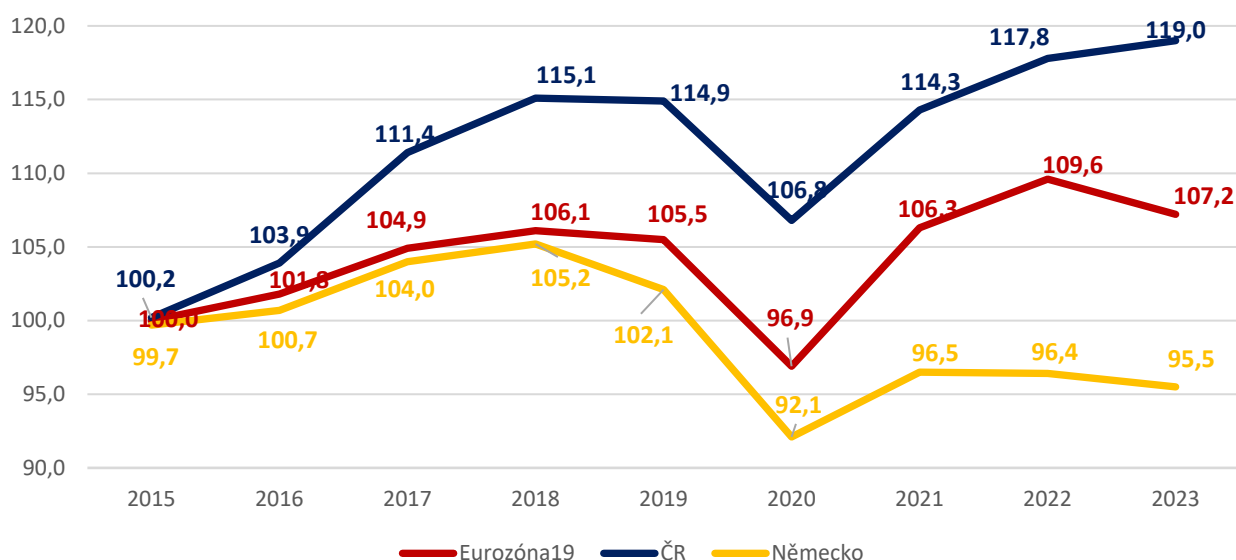
Graf 5 – Kondice německého průmyslu

Zdroj: Německý statistický úřad, PMI S&P Global

Ve Spolkové republice je ale bohužel znatelný dlouhodobý reálný pokles průmyslového výkonu oproti úrovni v roce 2015 (viz graf níže), který byl zřetelný již řadu předchozích let. Výkon zpracovatelského průmyslu za tuto dobu poklesl o téměř 5 %, přičemž objem produkce energeticky náročného sektoru se snížil dokonce o 20 %. Aktuální vývoj prozatím nenaznačuje, že by se tento nepříznivý trend měl v blízké době obrátit.

Graf 6 – Výkon zpracovatelského průmyslu v eurozóně a ve vybraných zemích (Index 205 = 100)

Zdroj: Eurostat, vlastní graf

PRŮMYSLOVÁ PRODUKCE – VÝHLED

Z pohledu sektorů stále výrazný dopad mají výsledky automobilového průmyslu, kde finální výrobci dosud byli schopni překonat předkrizové úrovně a posunout rekordní úrovně výroby a stále to byl sektor, který v řadě měsíců průmyslu pomohl. Nyní ale vidíme ochlazení některých zakázek, včetně indikátorů v podobě objednávek u dodavatelů a subdodavatelů automotive. V Česku a v Evropě, zejména v Německu, vidíme rizika dalšího vývoje, kdy se řada místních dodavatelů potýká s klesajícími objednávkami. Pozitivně na tom dále není a v nejbližších měsících nejsou ani indicie pro oživení energeticky nejnáročnějších sektorů, zejména zpracování kovů či výroby kovových konstrukcí. Slabší investiční aktivitu potvrzují také klesající výsledky a zakázky ve strojírenství. Naopak dále pozitivní kromě farmacie či zbrojního průmyslu je výroba a zakázky řady firem v oblasti elektrotechniky, elektroniky, ostatních dopravních prostředků či papírenského průmyslu, kde se očekává zvýšení výroby obalových materiálů. Situace zůstává diferencovaná a řada firem napříč odvětvími si nadále udržuje svou pozici či ji dokonce posiluje. V tuzemském průmyslu se již dva roky očekávané oživení neustále odkládá. Pozitivní zprávy v podobě obnovení cenové stability ovlivňující výši reálných mezd nebo určité, alespoň částečné zlepšení hospodářského vývoje na celém kontinentě, by však mělo být v příštím roce znát. Celkově očekáváme, že v příštím roce by nakonec průmyslová produkce po dvou letech poklesu mohla opět mírně vzrůst (o 1,8 %).

V letošním roce očekáváme v průmyslu stagnaci se záporným znaménkem, a to navíc za předpokladu spíše příznivého vývoje v dalších měsících. V příštím roce predikujeme mírný růst okolo 1,8 %.

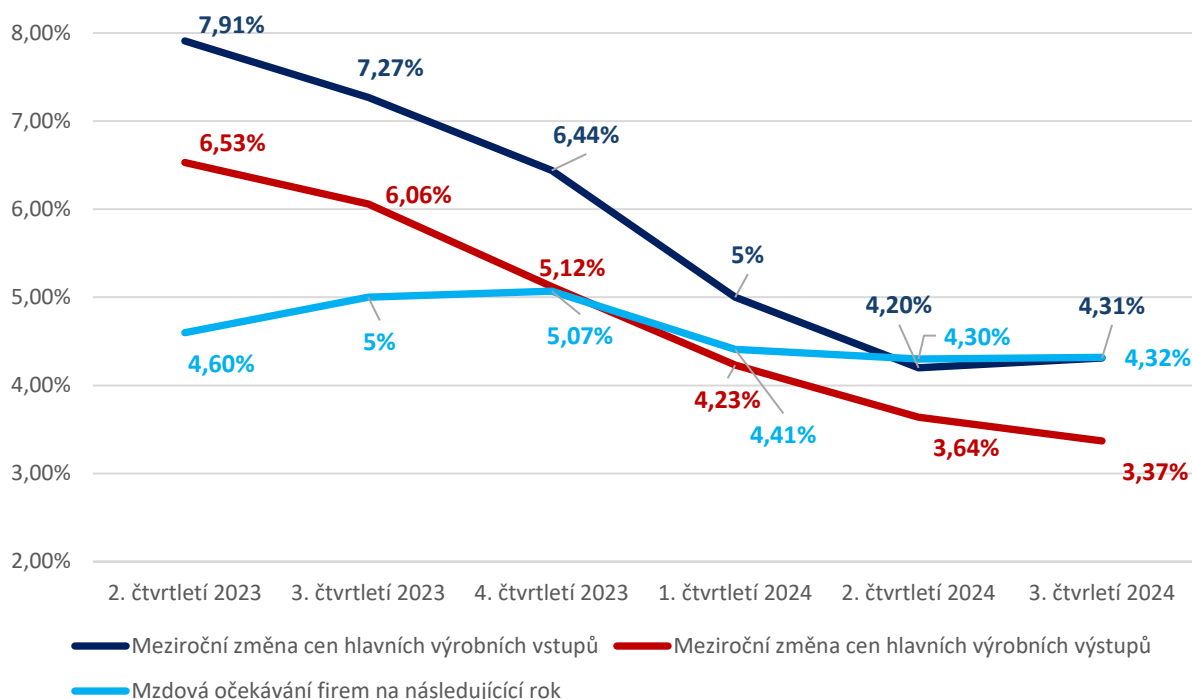
→ **ZÁKLADNÍ DATA PRŮMYSLU: VIZ PŘÍLOHA 1**

INFLACE

Dle dřívějších očekávání dochází **v letošním roce k ustálení míry inflace v tolerančním pásmu ČNB**. Výsledky inflace v jednotlivých měsících se v této hranici udrží pravděpodobně do konce roku, byť očekáváme v jeho posledních měsících hodnoty blíží se horní hranici. Inflační tlaky jsou sice stále přítomné jakožto stoupající ceny firemních vstupů v podobě mzdových nákladů, cen některých průmyslových surovin či přepravy. Nicméně celkové ukazatele inflace zůstávají na nižších hodnotách, což ostatně dokládají např. výsledky Indexu cen průmyslových výrobců. Hodnoty meziročního nárůstu Indexu se v posledních měsících drží na úrovni mezi 1 – 1,5 %. Tato hodnota je ale zároveň průměrem rozdílného vývoje od poklesu cen některých komodit spojených například s chemickým průmyslem až po naopak růsty cen řady strojů a zařízení. Je nutno poznamenat, že **stále proinflačně působí některé složky spotřebního koše, zejména v oblasti bydlení (nájemné, vodné stočné apod.), ale také ceny řady služeb ve sféře zdraví, vzdělávání nebo stravování a ubytování. Firmy mohou mít tendenci kompenzovat si zvýšenými cenami předchozí inflační impulsy a obecný růst nákladů. Nicméně řada z nich není schopna plně promítat předchozí růst cen vstupů do konečných cen produktů kvůli nízké poptávce a vysoké mezinárodní konkurenci.**

Jedním z proinflačních faktorů je také stále zakořeněná určitá míra vyšších inflačních očekávání. I zde ale vidíme postupnou korekci očekávání směrem dolů odrážející mj. výsledky míry inflace, což vyplývá mj. z šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky. Z níže uvedeného grafu je patrné, že predikovaná změna cen hlavních výrobních vstupů a výstupů za 1 rok a taktéž očekávaná míra spotřebitelské inflace již poklesla poblíž hodnotám tolerančního pásma ČNB.

Graf 7 – Očekávání vývoje cen vstupů a výstupů

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB

Restriktivním směrem by nadále měla působit také měnová politika ČNB. Výše úrokových sazeb (základní sazba ve výši 4,25 %) se nachází poměrně vysoko, přičemž do konce roku by se sazby měly snížit jen velmi mírně na hodnoty okolo 4 %. Vystavává tedy naopak otázka, zda nemá bankovní rada větší prostor pro výraznější snížení sazeb, neboť současné nastavení spíše jen zpomaluje ekonomickou aktivitu.

Aktuální vývoj a související okolnosti odpovídá průměrné míře spotřebitelské inflace v letošním roce ve výši 2,5 %, v příštím roce by se inflace měla dále mírně snížit na hodnoty okolo 2,2 %.

Ačkoliv se mírně zvyšují ceny některých vstupů, možnostem promítnutí zvýšených nákladů firem do konečných cen brání slabší poptávka. Ze společných šetření je také patrné postupné snižování inflačních očekávání.

ZÁVĚR

Očekávané oživení české i evropské ekonomiky a zejména průmyslu je korigováno směrem dolů. Oproti jarní predikci (1,6 %) upravujeme letošní odhad růstu HDP na hodnoty okolo 1,2 %. Tato „křehká černá čísla“ jsou zatížena zejména riziky směrem dolů. Přetrvávající nejistoty odráží stále poměrně slabou domácí i zahraniční poptávku a podepisují se na nižší ochotě firem investovat, což je patrné např. ze slabších výsledků investic v první polovině letošního roku a v přetrvávajícím výhledu zakázek či investic v dalších měsících.

V příštím roce očekáváme již silnější dynamiku růstu české ekonomiky okolo 2,7 %, kdy kromě spotřeby domácností by měly k růstu částečně přispět i některé specifické faktory v investicích (čerpání evropských fondů, výstavba dopravní infrastruktury, obnova majetku po povodních apod.). Předpokládáme také pokračování trendu spíše mírného hospodářského oživení na kontinentě. To by mohlo být podpořeno mimo

jiné uvolněním měnové politiky ve významných světových centrálních bankách. Přes očekávané oživení však dosavadní trendy v podobě vysokých cen energie, nárůstu regulace a obecného nedostatku kvalifikované pracovní síly nadále přetrvávají a budou limitovat možnost výraznějšího oživení. Predikce je zatížena řadou rizik od vývoje ekonomiky v Německu, světových ekonomik po vyhocení geopolitických konfliktů s dopadem na globální dodavatelské řetězce a nárůst cen klíčových komodit.

Tabulka 1 – Základná makroekonomické ukazatele predikce SP ČR

Ukazatel (stálé ceny ⁴ , y/y, %)	2023	2024	2025
Růst HDP	-0,1	1,2	2,7
Spotřeba domácností	-2,9	2	3
Vládní výdaje	3,5	2,6	2,4
Investice do hrubého fixního kapitálu	2,5	0,5	3,4
Export	2,6	1,3	3
Import	-1	0,3	3
Průmyslová produkce	-0,8	-0,4	1,8
Míra inflace (CPI, roční průměr)	10,7	2,5	2,2

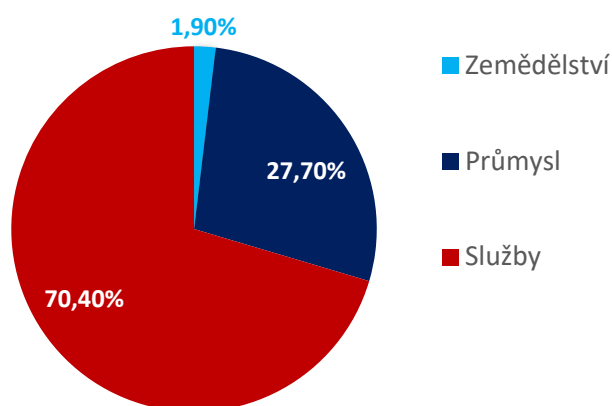
Zdroj: ČSÚ, predikce SP ČR

⁴ Nevztahuje se logicky na ukazatel míra inflace

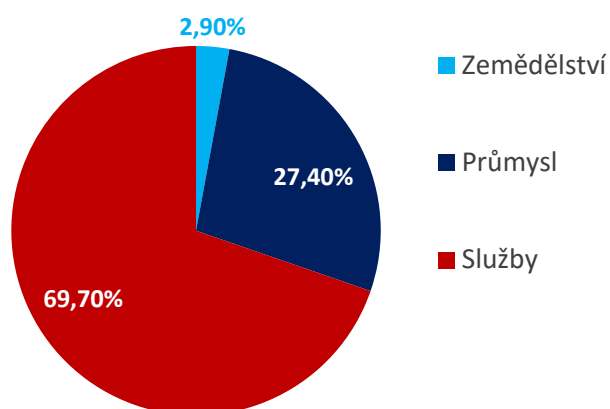
PŘÍLOHA 1 – ZÁKLADNÍ DATA O PRŮMYSLU V ČR

Přidaná hodnota v průmyslu za rok 2023 byla zhruba 2,021 bilionů Kč, tj. 27,7 % na celkové přidané hodnotě. V sektoru bylo zaměstnáno 1,475 mil. lidí (tj. 27,4 %).

Graf 8 - Podíl sektorů na hrubé přidané hodnotě (2023)

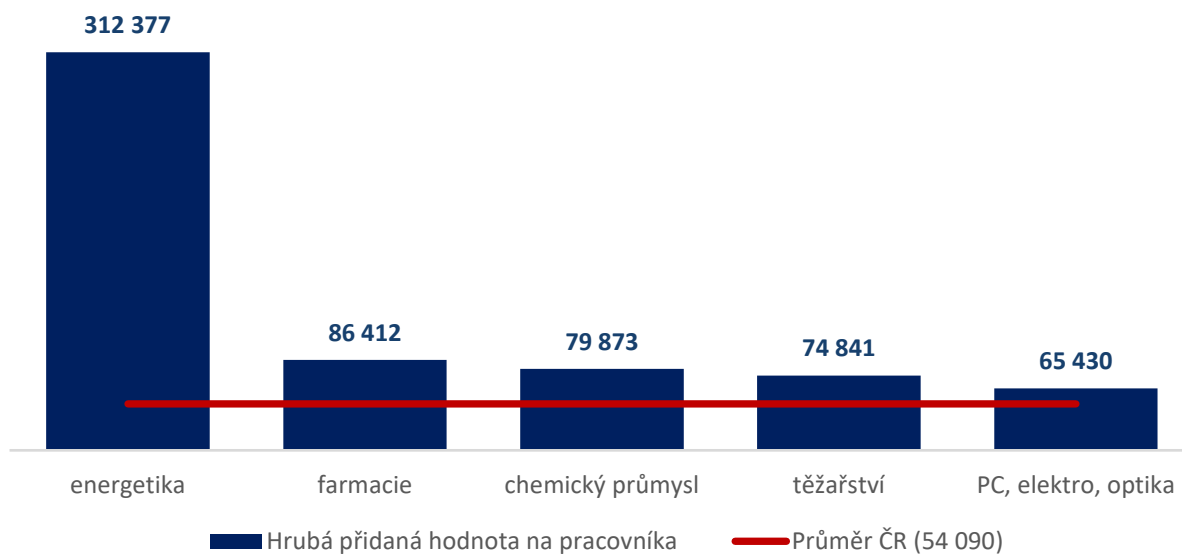
Graf 9 - Podíl sektorů na zaměstnanosti (2023)

Zdroj: Eurostat

V průmyslu se také nachází řada sektorů s vysokou přidanou hodnotou na pracovníka, která v některých případech i násobně převyšuje celorepublikový průměr.

Graf 10 - Hrubá přidaná hodnota na pracovníka ve vybraných sektorech (v EUR)

Zdroj: Eurostat

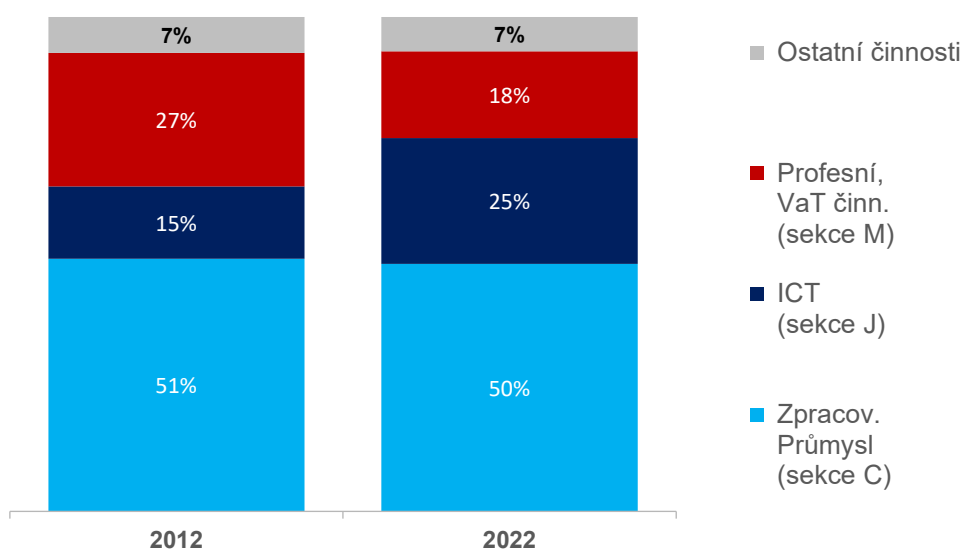
Průmyslový sektor je také významným plátcem do veřejných rozpočtů, například v roce 2022 se podílel 37 % na dani z příjmů právnických osob.

Tabulka č. 2 – Podíl průmyslového sektoru na platbách do veřejných rozpočtů			
	Sociální příspěvky	DPH	DPPO
Zemědělství	13,2 mld. Kč	-5,2 mld. Kč	7,2 mld. Kč
Průmysl	208 mld. Kč	131,3 mld. Kč	101,8 mld. Kč
Služby	484,3	412,8 mld. Kč	165,3 mld. Kč
Celkem	705,5 mld. Kč	538,9 mld. Kč	274,3 mld. Kč
Podíl průmyslu	31,3 %	24,3 %	37,1 %

Zdroj: ČSÚ, FS

Průmysl jako zdroj inovací – polovina podnikových investic na VaV pochází ze zpracovatelského průmyslu. Na něj bývají navázány i další sektory.

Graf 11 – Podíl průmyslu na investicích podniků na VaV

Zdroj: ČSÚ

PŘÍLOHA 2 – SHRNUÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB MEZI NEFINANČNÍMI PODNIKY Z 3. ČTVRTLETÍ 2024

Společné šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky ve 3. čtvrtletí 2024 nadále ukazuje přetrvávající opatrnost až negativitu firem. Navzdory některým poměrně pozitivním signálům v ekonomice v podobě zvyšování domácí spotřeby a růstu maloobchodních tržeb, očekávání mírného hospodářského oživení v příštím roce nebo snižování úrokových sazeb jsou firmy velmi opatrné až negativní a jejich výhled na nejbližší měsíce je zejména v oblasti zakázek či investic spíše nepříznivý.

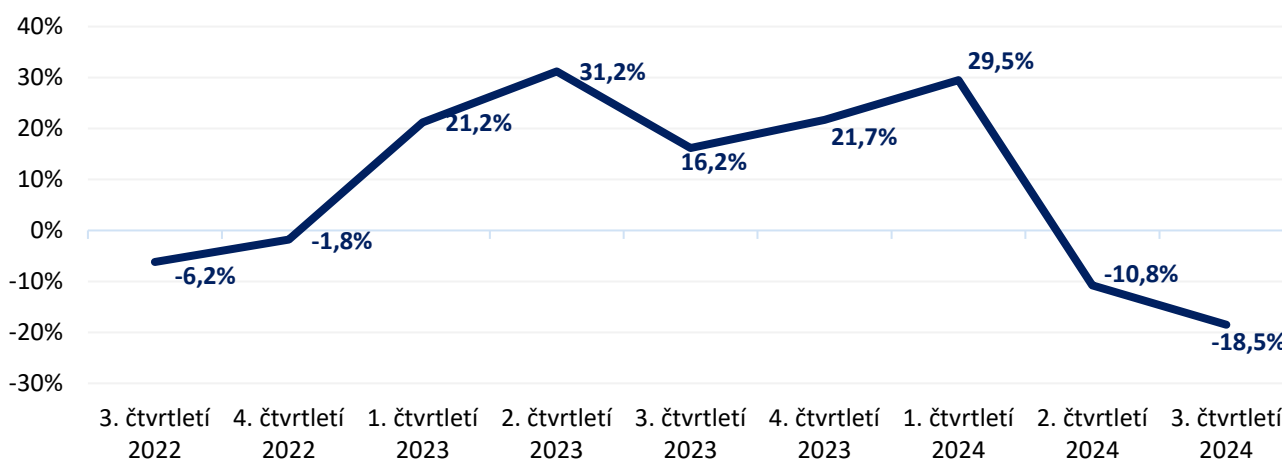
DOSAVADNÍ BARIÉRY RŮSTU NADÁLE PŘETRVÁVAJÍ

Firmy v šetření hodnotí i klíčové faktory, které je podle jejich názoru omezují v možném růstu. Mezi nejproblematictější se opakovaně řadí ceny materiálů a surovin, vysoké ceny energie, vysoké náklady na práci nebo nedostatek kvalifikované pracovní síly. Významně omezující je také nedostatečná tuzemská či zahraniční poptávka. Respondenti bohužel i nadále vnímají stav domácí i zahraniční poptávky oproti situaci před rokem a stejně tak další zvýšení nákladů na práci ve spojení s nedostatkem – zejména kvalifikované – pracovní síly. Jako nejpalčivěji vnímaný problém jsou pak vysoké ceny materiálů a surovin či vysoké ceny energie.

NEGATIVNÍ OBRAT INVESTIČNÍHO OČEKÁVÁNÍ V PRŮBĚHU ROKU

Aktuální šetření zkraje 3. čtvrtletí bohužel potvrzuje obrat investičního sentimentu na následujících 6-12 měsících. Šetření v minulém roce vykazovala pozitivní saldo plánované investiční aktivity, nyní však došlo již druhé čtvrtletí po sobě k jeho poklesu. Vážené saldo investičních očekávání v následujících 6 měsících se prudkým tempem propadlo až na hodnotu -18,5 %, což rozhodně nevypovídá o příznivém sentimentu.

Graf 12 – Vývoj očekávání investiční aktivity (6 měsíců), vážené saldo

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky

Pozn.: Vážené saldo v kladných číslech značí převís pozitivních očekávání firem nad negativními (v %), převís negativních očekávání nad pozitivními značí záporné znaménko a indikuje pokles investiční aktivity. Hodnoty jsou očištěné/vážené dle tržeb firem.

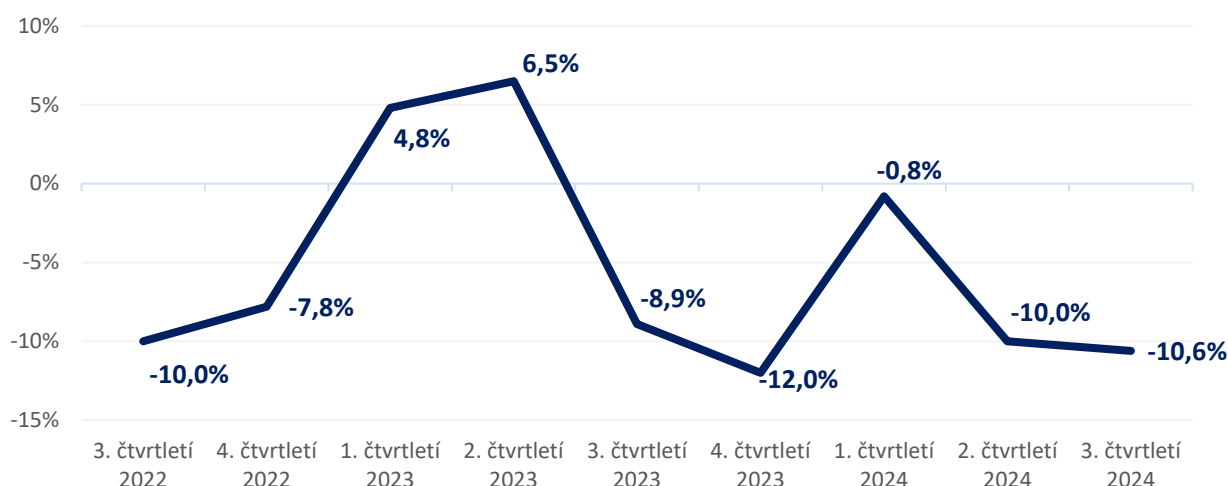
Podniky také označují konkrétní faktory, které limitují jejich investiční rozhodování. Kromě očekávatelných příčin v podobě nízké návratnosti navrhovaných investic (17,3 %), nejistoty budoucí poptávky (17,8 %) se jedná o nedostatek kvalifikovaných pracovníků (10,7 %) nebo otázku vysokých úrokových sazeb (9,9 %).

Vnímané potenciální bariéry nejsou oproti předchozím šetřením jiné, špatný investiční sentiment tak lze zřejmě přičítat především prohlubujícím se nejistotám v souvislosti s nepříliš příznivým ekonomickým vývojem. Navíc oproti předchozím třem šetřením podniky očekávají mírné zhoršení dostupnosti úvěrů.

SETRVALÝ POKLES VÝHLEDU ZAKÁZEK

Negativní ze strany firem je pro následující měsíce také očekávání zakázek ze strany firem. Ačkoliv není výhled negativní v takové míře jako dle šetření v minulém čtvrtletí, stále se jedná o pokračování setrvale klesajícího trendu, kdy vážené saldo očekávání pro následujících 6 měsíců je na úrovni -10,6 %.

Graf 13 – Vývoj očekávání zakázek (6 měsíců), vážené saldo

Zdroj: Společné šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky

Slabá poptávka (viz predikce) je sice patrná i z jiných indicií, nicméně například nové průmyslové zakázky dle ČSÚ odpovídají spíše mírně kladné meziroční stagnaci a faktory jako zvyšování reálné mzdy, nárůst maloobchodních tržeb nebo mírně příznivější ekonomický výhled v EU by na jedné straně mohly svědčit o možnosti pozitivního obratu. Aktuální výhled zakázek firem (stejně jako negativní investiční sentiment) spolu se stávajícím útlumem německé ekonomiky tedy představují rizikový faktor, který může makroekonomickou predikci SP ČR revidovat směrem dolů.

POKRAČUJÍCÍ STABILIZACE INFLAČNÍCH OČEKÁVÁNÍ, RŮST MEZD

Společné šetření ale na druhou stranu naznačuje i pozitivní zprávy, a těmi jsou zejména postupná stabilizace inflačních očekávání podniků v případě spotřebitelské inflace, ale i výhledu zvýšení cen vstupů či výstupů. Respondenti očekávají růst spotřebitelských cen za rok o 3,27 % (minule 3,83 %), zvýšení cen hlavních výrobních vstupů o 4,31 % (minule o 4,2 %) a výstupů o 3,37 % (minule o 3,64 %). Uvedené hodnoty se blíží tolerančnímu pásmu ČNB a značí určité obnovení cenové stability. Výsledky zároveň naznačují stabilní a poměrně výrazný růst nominálních mezd, který i za příští rok přesáhne 4 %.

Kompletní data ze společného šetření SP ČR a ČNB mezi nefinančními podniky za 3. čtvrtletí letošního roku naleznete [zde](#).

**SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY**

zastupujeme tisíce firem v Česku
nastavujeme lepší podmínky pro byznys
prosazujeme zájmy českých firem v EU
navrhujeme strategické změny napříč sektory
jsme součástí sociálního dialogu

Jsme nejsilnějším hlasem byznysu.

www.spcr.cz